

<https://doi.org/10.31861/mediaforum.2025.17.116-125>

УДК: 324(438)

© Ірина Кіянка¹

© Віктор Сичов²

© Ілля Туровський³

АНАЛІЗ ВИБОРЧИХ ГАСЕЛ У ПРЕЗИДЕНТСЬКИХ ВИБОРАХ (КЕЙС ПОЛЬЩІ ТА РУМУНІЇ)

В умовах посилення соціально-політичної турбулентності Центрально-Східної Європи аналіз передвиборчих кампаній стає не просто академічним завданням, а нагальною необхідністю для розуміння механізмів формування суспільної думки. Президентські вибори 2025 року в Польщі та Румунії чітко продемонстрували, наскільки потужним інструментом залишається популістська риторика, здатна мобілізувати маси, апелюючи до відчуття невдоволення та страху перед «зрадою» еліт.

Констатовано: у той час як у Польщі гасло «Polandfirst, Polesfirst» окреслило межі національних інтересів, у Румунії заклик «MakeRomaniagreatagain» втілює прагнення повернутися до уявної «золотої доби» без корупції та зовнішнього втручання. Такі стратегії дають можливість робити висновки, що виборчі кампанії в сучасному аспекті апелюють до ірраціональних егоїстичних вимірів людського буття, часто ігноруючи здоровий глузд, беручи до уваги нездорові популістські тенденції щодо створення ворожої стратегії в суспільстві. Таким чином, така політична лінія видається контрпродуктивною: не долати зовнішню агресію Росії, а навпаки розігрувати політичні дебати поміж своїми гравцями, підігруючи політичним амбіціям Кремля та дезінформаційним фейкам.

¹ Доктор політичних наук, професор кафедри міжнародних відносин та дипломатичної служби Львівського національного університету імені Івана Франка, E-mail: kiyanka@i.ua; <https://orcid.org/0000-0002-3100-7796>.

² Кандидат політичних наук, асистент кафедри міжнародних відносин та дипломатичної служби Львівського національного університету імені Івана Франка, E-mail: mr.victorsychov@gmail.com; <https://orcid.org/0009-0001-3371-9666>.

³ Магістр кафедри політології Львівського національного університету імені Івана Франка. E-mail: illia.turovskyi@outlook.com.

Ключові слова: виборча кампанія, популізм, популістські слогани, вибори, виборча програма.

Analysis of Election Slogans in Presidential Elections (the Cases of Poland and Romania)

In the context of increasing socio-political turbulence in Central and Eastern Europe, the analysis of election campaigns is not just an academic exercise, but an urgent necessity for understanding the mechanisms of public opinion formation. The 2025 presidential elections in Poland and Romania clearly demonstrated how powerful a tool populist rhetoric remains, capable of mobilizing the masses by appealing to feelings of discontent and fear of “betrayal” by the elites. While in Poland the slogan “Poland first, Poles first” defined the boundaries of national interests, in Romania the call “Make Romania great again” embodied the desire to return to an imaginary “golden age” without corruption and external interference. Such strategies allow us to conclude that election campaigns in the modern context appeal to the irrational, selfish dimensions of human existence, often ignoring common sense and taking into account unhealthy populist tendencies to create a hostile strategy in society. Thus, instead of overcoming Russia’s external aggression, political debates are played out among our own players, playing into the Kremlin’s political ambitions and disinformation fakes.

117

Keywords: election campaign, populism, populist slogans, elections, election program.

Постановка проблеми. Важливість досліджуваної проблематики підкреслюється з одного боку – гостротою внутрішніх розколів, а з іншого – зовнішніми викликами, пов’язаними із взаєминами з інституціями Європейського Союзу та сусідніми державами.

Метою даної статті є виявити спільні стратегії та відмінності в побудові популістських меседжів обох кандидатів, оцінити їхню ефективність у різних соціально-політичних контекстах і з’ясувати, які наслідки така комунікація може мати для подальшого розвитку демократії та політичної культури країн.

Виклад основного матеріалу. У Польщі передвиборча кампанія перед другим туром голосування 1 червня 2025 року відзначається рекордною політичною напругою, що відображає глибоку поляризацію суспільства між проєвропейською та консервативно-націоналістичною орієнтацією. Радикальне загострення протистояння

спостерігається не лише на рівні гасел і риторики кандидатів, але й у способах мобілізації електорату та у зовнішньополітичних пріоритетах. Одну частину електорату представляє мер Варшави Рафал Тшасковський, який уже в першому турі здобув 31,36% голосів, позиціонувавши себе як захисник європейських цінностей, правового порядку та демократичних свобод (Gera V., 2025). Іншу – історик і націоналіст Кароль Навроцький, підтриманий партією «Право і Справедливість» (PiS), що набрав 29,54% голосів у першому раунді. Саме їхнє протистояння символізує вибір Польщі між тіснішою інтеграцією в ЄС та орієнтацією на збереження абсолютного суверенітету й стратегічне партнерство зі США (Skiba K.-M., 2025).

Політична поляризація виливається у прямі зіткнення на вулицях столиці: 25–26 травня в центрі Варшави відбулися взаємні марші прихильників обох кандидатів, що зібрали десятки тисяч учасників. Марш на підтримку Тшасковського, організований правлячою коаліцією, проходив під прапорами ЄС та гаслами захисту прав людини, тоді як контрмарш Народного руху за Польщу скликав прихильників Навроцького із закликами «ThisisPoland» та «StopMigrationPact», демонструючи тісний зв'язок польської націоналістичної риторики з американською ультраправою традицією (Erling B., Stezycki K., Bytysi E., 2025). Ці масові акції не тільки підсилюють емоційний заряд кампанії, але й створюють враження «двох паралельних реальностей», у яких виборці бачать абсолютно протилежні образи майбутнього держави.

Уже в ході кампанії роль транснаціональних консервативних структур вийшла на перший план: в Ряшеві відбувся європейський етап Консервативної політичної дії (СРАС), де Навроцький виступив поруч із ключовими фігурами американського правого крила. Він обґрунтував необхідність зміщення фокусу з «Brusselsfirst» на «Americafirst», підкресливши сильні трансатлантичні зв'язки як базис безпеки Польщі та натякнув на ревізію низки європейських директив, зокрема в галузі міграції та судової реформи (Europe is in crisis, 2025). Такий зовнішньополітичний меседж адресовано насамперед консервативній базі на Сході країни, де рівень довіри до інституцій ЄС значно нижчий, ніж у великих містах.

З економічного боку у 2024–2025 роках Польща зіштовхнулася зі складним балансуванням між необхідністю фіскальної консолідації та тиском на збереження соціальних та оборонних видатків. За

оцінкою S&PGlobal, дефіцит бюджету в 2024 році сягнув 6,6% ВВП, а на 2025-й прогнозується зниження лише до 6,1% – явно вищий за європейський стандарт у 3% (Poland's polarization, 2025). З огляду на передвиборні обіцянки як Тшасковського, так і Навроцького, суттєве скорочення видатків видається малоімовірним до завершення виборчого циклу, що передбачає також парламентські вибори наступного року. Інформація про можливе відтермінування чи заморожування ключових реформ уже породжує розмови про системні ризики для економічної стабільності та фінансового рейтингу країни.

Соціологічні дослідження засвідчують, що обидва кандидати мають приблизно рівний шанс на перемогу, але зі специфічною географічною диференціацією підтримки. Результати опитувань показують, що урбанізовані регіони (Варшава, Краків, Вроцлав) віддають перевагу Тшасковському, тоді як Центральна та Північна Польща, з домінуванням консервативних та релігійних настроїв, більше симпатизують Навроцькому (Skiba K.-M., 2025). При цьому значною залишається роль прихильників праворадикальних кандидатів, таких як Славомір Ментзен і Гжегож Браун, які у першому турі набрали близько 21% голосів загалом. Саме їх «наступне перерозподілення» голосів може стати вирішальним фактором: в разі консолідації цього електорату навколо Нацкористанта Навроцького він може відібрати у Тшасковського до 8–10% додаткових голосів (Cienski J., Koś W., 2025).

Внутрішньополітичні дискусії також обертаються навколо теми верховенства права. Протистояння між Законом і Справедливістю та Європейською комісією щодо реформ судової системи триває вже кілька років. Тшасковський обіцяє негайно відновити незалежність судів та завершити діалог із Брюсселем, тоді як Навроцький заявляє про необхідність остаточного «очищення» суддівських кадрів, звинувачуючи чинну систему в «зв'язках із олігархами та закордонними лобістами». Така риторика посилює відчуття електоральної невизначеності: з одного боку – страх перед «путіно-європейським втручанням», з іншого – побоювання насадження ззовні «лівих цінностей» (Gera V., 2025).

Медіа-простір залишається розділеним: державні телеканали та низка місцевих видань відкрито підтримують Навроцького, тоді як незалежні онлайн-платформи, інтерв'ю в міжнародних ЗМІ та соціальні мережі працюють на імідж Тшасковського. Інтенсивність де-

зінформаційних кампаній зростає в останні тижні, що стимулює урядове регулювання інтернету й можливі законодавчі новації в галузі протидії «фейкам» – ще один болючий пункт для обох кандидатів, які звинувачують один одного у маніпуляціях громадською думкою (Poland's polarization, 2025).

Поворотним моментом може стати явка виборців: у першому турі вона склала понад 67%, що є відносно високим показником для Польщі. Активізація молоді та міського населення дає перевагу Тшасковському, тоді як соціально вразливі групи, зокрема фермери й старші громадяни, можуть підтримати Навроцького через традиційні цінності та обіцянки соціальних виплат. Агресивна мобілізація «проти-лежного табору» через рахунок страху – «якщо програємо, Польща стане маріонеткою Брюсселя» – може визначити результат навіть за мінімальної різниці в голосах (Poland's polarization, 2025).

120 — У цілому, польська передвиборча ситуація демонструє складне поєднання внутрішніх дискурсів, зовнішньополітичних орієнтацій і економічних викликів. Логіка «стратегії страху» й «стратегії гордості» одночасно присутні в арсеналі обох штабів. Результат другого туру означатиме не стільки зміну одного політика на іншого, скільки вектор розвитку Польщі на найближчі роки: від ставлення до верховенства права і ролі ЄС до формату трансатлантичного партнерства та рівня соціальних стандартів.

У Румунії президентська кампанія 2025 року відзначилася глибоким суспільним розколом, який найяскравіше проявився в протистоянні між міським головою Бухареста Нікушором Даном і лідером ультраправого «Альянсу за єдність румунів» Джорджем Сіміоном. Перший тур голосування 4 травня став справжньою сенсацією: Сіміон, попри побоювання щодо його популістської риторики та зв'язків із проросійськими колами, здобув близько 27% голосів, випередивши Дана, який набрав приблизно 23%. Цей результат свідчить не лише про зростання націоналістичних настроїв, але й про глибоке невдоволення класичними політичними елітами, яке Сіміон вміло трансформував у меседж про «повернення величі» та «очищення» політичної системи від корупції (Ross T., Popoviciu A., 2025).

Гасло Сіміона «MakeRomaniaGreatAgain» стало ключовим елементом його стратегії, що апелювала до уявного повернення в «золоту добу» Румунії. Усі рекламні щити та відеоролики лідера «Альянсу за єдність румунів» будувалися навколо образу країни, стомленої

відмовками «глобалістів» і «змов великої політики», які нібито перетворили Румунію на периферію європейської спільноти. Цей риторичний прийом підтримували прокремлівські телеграм-канали та бот-мережі, що системно поширювали матеріали з критикою прозахідного курсу, водночас американські правоконсервативні інфлюенсери неодноразово висловлювалися на користь Сіміона, підсилюючи його образ «контриб'ютора глобального популістського руху» (Olari V., 2025).

Нікушор Дан відповідав на ці виклики прагненням до контрпопулістської мобілізації, позиціонуючи себе захисником європейських цінностей, верховенства права та інституційної прозорості. Його гасла «Romaniaforward, Romaniatogether» і «Pro-Europe, Pro-people» мали на меті відволікти увагу від емоційних закликів суперника, демонструючи досвід та готовність до складних реформ через діалог з Брюсселем і міжнародними партнерами (Diaconescu A., Barabas P., Brezar A., 2025). Підтримка Дана з боку провідних західних аналітичних центрів і європейських ЗМІ зміцнювала його імідж «містка між Румунією й Європою», проте усвідомлення соціально-економічних проблем країни змушувало багатьох виборців шукати прості, швидкі рішення – що працювало на користь Сіміона.

У соціально-економічному плані Румунія на початку 2025 року опинилася перед низкою викликів, серед яких зростання інфляції до 9% у першому кварталі, бюджетний дефіцит близько 4,5% ВВП та бідність у сільських регіонах (Colibășanu A., 2025). Ці фактори створили сприятливий ґрунт для популістських обіцянок «миттєвих рішень» без бюрократії й «змов еліт», що дозволило Сіміону залучити широкий електорат із периферії. Натомість Дан сконцентрувався на темах екології, перспективі вступу до Шенгенської зони й єврозони, а також на закликах до модернізації інфраструктури та підтримці молодіжного підприємництва.

Другий тур, який відбувся 18 травня, показав, що Дан зміг активізувати міське населення та молодь, довівши свою перемогу з 53,6% проти 46,4% у Сіміона (Ilie L., Gladun E., 2025). Водночас перерозподіл голосів праворадикальних і націоналістичних кандидатів першого туру, які загалом отримали понад 15%, здебільшого відбувся на користь Сіміона, що свідчить про стійкий запит на популістські меседжі серед значної частини суспільства. Зіткнення двох світоглядів – прагнення швидких змін проти поступових реформ через євро-

пейські інституції – виявилось ключовим для розуміння результату виборів.

Медіаландшафт Румунії лишався поділеним: державні телеканали й прокремлівські платформи дискредитували Дана, тоді як незалежні онлайн-ЗМІ та міжнародні агенції підтримували його прозахідний курс (Hard-right candidate). У відповідь пресслужба Дана ініціювала переговори з Facebook і Telegram щодо жорсткішого модераційного контролю контенту в передвиборчий період, що стало свідченням масштабу дезінформації.

У підсумку, хоча перемога Нікушора Дана ознаменувала бажання частини румунів відстояти європейський шлях, високий рівень підтримки Джорджа Сіміона – понад 46% у другому турі – вказав на міцну присутність популістських тенденцій у політичному житті Румунії. Новий президент постане перед завданнями реформувати судову систему, підвищити довіру до інституцій та зменшити соціально-економічні диспропорції. Успіх цих ініціатив визначатиме, чи залишиться популізм потужною силою в центрально-східноєвропейському регіоні, чи поступово відійде на другий план під тиском ефективних реформ та зміцнення демократичних процедур.

Політичні підсумки президентських виборів у Польщі та Румунії 2025 року мають безпосередні наслідки для України, визначаючи не лише обсяги військової і фінансової підтримки, а й загальну політичну атмосферу у Східній Європі. По-перше, у Польщі, яка забезпечує ключові логістичні коридори для перевезень західної зброї та гуманітарної допомоги в Україну, можливий прихід націоналістичного консерватора Кароля Навроцького міг би означати перегляд існуючих форматів співпраці. Він вже заявляв про готовність переорієнтувати польську зовнішню політику з «Brusselsfirst» на «Americafirst», водночас залишаючи за дужками питання безпосередньої підтримки Києва на рівні ЄС (Wlodarczak-Semczuk A., Pawlak J., 2025). Водночас проєвропейський кандидат Рафал Тшасковський наголошував на продовженні санкційного тиску на Москву та зміцненні транзиту військової техніки через Польщу, що є критично важливим для успіху українського контрнаступу.

По-друге, сам факт надвисокої поляризації польського суспільства вводить елемент невизначеності: політична боротьба «народ проти еліти» посилює вразливість до дезінформаційних атак із боку Кремля. Українська розвідка попереджала про спецоперацію

«Doppelgänger», спрямовану на підрив виборів у Польщі через фейки та вкиди, що могло послабити довіру до уряду та низки стратегічних ініціатив на підтримку України (Tilles D., 2025). Навіть за умови перемоги Тшасковського, завдання боротьби з дезінформацією та консолідації проукраїнського дискурсу стоятиме в центрі його зовнішньої політики, адже Польща залишатиметься найактивнішим союзником Києва в НАТО та ЄС.

Що стосується Румунії, обрання Нікушора Дана в другому турі стало потужним сигналом підтримки європейського курсу і, як наслідок, збереження єдності санкційного фронту проти Росії. На відміну від Джорджа Сіміона, який у дебатах наполягав на «компенсації» від України за допомогу й відмові від багатьох європейських проєктів, Дан чітко позначив прагнення продовжити постачання оборонної та гуманітарної допомоги, а також активізувати регіональні ініціативи щодо відбудови постраждалих від війни територій (Mutler A., 2025). Його перемога сприйнята в Києві як зміцнення надійності східного флангу НАТО та запорука подальшої участі Румунії в багатосторонніх програмах допомоги.

123

Висновки. Ключовим наслідком румунських виборів є й те, що проукраїнські позиції здобули підтримку понад половини населення навіть у другому турі (53,6% проти 46,4%) (Tilles D., 2025). Це створює необхідні передумови для укріплення двосторонніх зв'язків: від координації прикордонного режиму до співпраці в енергетичній сфері – особливо в контексті проєкту підводного газопроводу Румунія–Україна. Разом із тим збереження гучної хвилі популізму означатиме, що Києву доведеться не лише підтримувати офіційне лобі у Бухаресті, а й вести активну інформаційну роботу з регіональними виборцями.

Нарешті, загальний тренд у обох країнах ілюструє посилення політичного клімату, в якому питання України стає частиною ширшого протистояння всередині ЄС між «глобалістами» та «сувереністами». Польща, перебуваючи на передовій у забезпеченні логістики та військової допомоги, і Румунія, як важливий східний союзник у Чорноморському регіоні, закладають базис для колективної відповіді на російську агресію. Відтак результат їхніх виборів визначить не лише власні внутрішні траєкторії, а й те, наскільки міцно Україна почуватиметься захищеною серед партнерів у час, коли протистояння з Москвою вступає у нову фазу.

References:

1. Europe is in crisis, Polish nationalist presidential candidate tells conservative conference. Reuters. 27.05.2025. URL: <https://www.reuters.com/world/europe-is-crisis-polish-nationalist-presidential-candidate-tells-conservative-2025-05-27/>.

2. Poland's polarisation hurts fiscal consolidation, S&P says. Reuters. 27.05.2025. URL: <https://www.reuters.com/markets/emerging/polands-polarisation-hurts-fiscal-consolidation-sp-says-2025-05-27/>.

3. Hard-right candidate who lost Romania's presidential race contests results at top court (Video). APNews. URL: <https://apnews.com/video/hard-right-candidate-who-lost-romanias-presidential-race-contests-results-at-top-court-5c69fb383de643fc8f0163452bfeb64d>.

4. Cienski J., Kość W. Race for Poland's presidency blows wide open. Politico. 25.05.2025. URL: <https://www.politico.eu/article/poland-presidential-election-trzaskowski-nawrocki/>.

124 — 5. Colibășanu A. Dan's presidency in Romania: more stability in a volatile region. Elcano Royal Institute. 26.05.2025. URL: <https://www.realinstitutoelcano.org/en/commentaries/dan-presidency-in-romania-more-stability-in-a-volatile-region/>.

6. Diaconescu A., Barabas P., Brezar A. Romania's pro-West candidate Nicușor Dan wins presidential election in dramatic comeback. euronews. 18.05.2025. URL: <https://www.euronews.com/my-europe/2025/05/18/nicursor-dan-leading-in-romanias-crucial-presidential-elections-exit-polls-project>.

7. Erling B., Stezycki K., Bytyci F. Rival marches draw thousands in Warsaw ahead of presidential vote. Reuters. 25.05.2025. URL: <https://www.reuters.com/world/rival-marches-draw-thousands-warsaw-ahead-presidential-vote-2025-05-25/>.

8. Gera V. A look at the candidates running in Poland's presidential runoff election. 27.05.2025. URL: <https://apnews.com/article/poland-presidential-election-candidates-trzaskowski-nawrocki-ae1d51f4893d-51bd347210c873e86173>.

9. Ilie L., Gladun E. Centrist Dan wins Romanian presidency over hard-right pro-Trump rival. Reuters. 19.05.2025. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/romanians-vote-presidential-run-off-that-could-widen-eu-rifts-2025-05-17/>.

10. Mutler A. Romanian Centrist Victory Brings Relief to Allies. Ceba. 19.05.2025. URL: <https://cepa.org/article/romanian-centrist-victory-brings-relief-to-allies/>.

11. Olari V. From Bucharest to Chisinau: How pro-Kremlin networks shaped Romania's 2025 election. DFRLab. 16.05.2025. URL: <https://dfrlab.org/2025/05/16/pro-kremlin-networks-shaping-romania-2025-election/>.

12. Ross T., Popoviciu A. Nicușor Dan starts nightmare new job as president of Romania. Politico. 25.05.2025. URL: <https://www.politico.eu/article/nicutor-dan-romania-president-new-job-europe/>.

13. Skiba K.-M. Polish presidential elections 2025 - who's leading in the polls?. euronews. 25.05.2025. URL: <https://www.euronews.com/my-europe/2025/05/25/polish-presidential-elections-2025-whos-leading-in-the-polls>.

14. Tilles D. Ukraine warns of Russian interference in Poland's presidential election. Notes from Poland. 18.05.2025. URL: <https://notesfrompoland.com/2025/05/18/ukraine-warns-of-russian-interference-in-polands-presidential-election/>.

15. Tilles D. Five conclusions from Poland's presidential election first round. Notes from Poland. 19.05.2025. URL: <https://notesfrompoland.com/2025/05/19/five-conclusions-from-polands-presidential-election-first-round/>.

16. Wlodarczak-Semczuk A., Pawlak J. Polish presidential contender talks tough on Ukraine. Reuters. 16.05.2025. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/nationalist-polish-presidential-contender-talks-tough-ukraine-2025-05-16/>.